

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
PAOLA MENGOZZIHO
přednesené dne 7. března 2013¹

Věc C-521/11

Amazon.com International Sales Inc.
Amazon EU Sàrl
Amazon.de GmbH
Amazon.com GmbH, in Liquidation
Amazon Logistik GmbH
proti
Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte
Gesellschaft mbH

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Rakousko)]

„Autorské právo a práva s ním související — Směrnice 2001/29/ES — Právo na rozmnožování — Výjimky a omezení — Výjimka pro rozmnožování k soukromému užití — Spravedlivá odměna — Možnost vrácení poplatku za soukromé rozmnožování uplatněného na vybavení, přístroje a nosiče určené k digitálnímu rozmnožování — Financování sociálních a kulturních zařízení pro nositele práv — Zaplacení spravedlivé odměny v různých členských státech“

1. Ochrana autorského práva představuje velmi složité právní odvětví, ve kterém hrají roli různé zájmy a ve kterém rychlost technologického vývoje změnila a dále podstatně mění samotnou povahu chráněných děl, způsob jejich užití i formy jejich uvedení na trh, přičemž ochranu práv autorů těchto děl a správné vyvážení dotčených zájmů staví neustále před nové výzvy.

2. V rámci strategie zaměřené na podporu vývoje informační společnosti v Evropě se zákonodárce Evropské unie pokusil o harmonizaci určitých aspektů autorského práva mimo jiné přijetím směrnice 2001/29/ES (dále jen „směrnice 2001/29“)², které se týká tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Oberster Gerichtshof (Rakousko). Směrnice 2001/29 byla přijata s jasným cílem poskytnout harmonizovaný právní rámec na vnitřním trhu tím, že zajistí, aby neexistovaly rozdíly vyplývající z různosti úprav v členských státech³, a umožnit přizpůsobení novým způsobům využití, novým formám použití a technologickému vývoji⁴.

1 — Původní jazyk: italština.

2 — Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167, s. 10). Viz konkrétně bod 2 odůvodnění této směrnice.

3 — Viz první bod odůvodnění směrnice 2001/29 a rozsudky ze dne 12. září 2006, Laserdisken (C-479/04, Sb. rozh. s. I-8089, body 26 a 31 až 34), a ze dne 21. října 2010, Padawan (C-467/08, Sb. rozh. s. I-10055, bod 35).

4 — Viz pátý, šestý, sedmý, třicátý devátý a čtyřicátý sedmý bod odůvodnění směrnice 2001/29, a bod 29 stanoviska generální advokátky Sharpston předneseného dne 24. ledna 2013 ve věci VG Wort, Fujitsu Technology Solutions, Hewlett-Packard (spojené věci C-457/11 až C-460/11).

3. Pokud jde o kompromisní řešení mezi různými tradicemi a právními pojetími, které existují v členských státech Unie⁵, směrnice 2001/29 však ponechala určité aspekty úpravy autorského práva neharmonizované, přičemž stanovila početné výjimky a ponechala členským státům značný prostor k jejímu provedení, do té míry, že jsem si bez ohledu na deklarované cíle kladl otázku, zda unijní zákonodárce ve skutečnosti neupustil od harmonizace autorského práva⁶.

4. Za těchto okolností při provádění směrnice vznikly různé problémy, jejichž paradigmatickým příkladem je vnitrostátní řízení, v rámci něhož byly v této věci vzneseny čtyři předběžné otázky položené Soudnímu dvoru. Toto řízení se totiž týká sporu mezi mezinárodní skupinou, která prostřednictvím internetu uvádí na trh záznamové nosiče a organizací pro kolektivní správu autorských práv ohledně zaplacení „spravedlivé odměny“ stanovené směrnicí 2001/29 jako náhrady za užití děl chráněných autorským právem. Konkrétní použití pojmu „spravedlivá odměna“ členskými státy představuje jednu z nejsložitějších otázek směrnice 2001/29 a působí i nadále problémy ve vztahu mezi touto směrnicí a různými vnitrostátními předpisy, které ji provádějí. Soudní dvůr již měl příležitost se touto otázkou zabývat a poskytnout některá vodítka v této oblasti⁷ a v blízké budoucnosti se bude muset touto otázkou znovu vícekrát zabývat⁸.

5. Před analýzou otázek souvisejících s projednávanou věcí, ve které má Soudní dvůr jednak doplnit svoji judikaturu týkající se pojmu „spravedlivá odměna“ a jednak odpovědět na některé nové zvláštní otázky, které v této souvislosti vyvstávají, však musím uvést, že se odpovědi, které Soudní dvůr poskytne a poskytne na různé otázky vznesené vnitrostátními soudy, nutně zařazují do normativního rámce definovaného existujícími normami unijního práva. Pokud tedy v určitém normativním rámci dávají odpovědi Soudního dvora důležitá vodítka ke konkrétnímu určení forem, rozšíření a způsobů ochrany autorského práva v praxi a k vyvážení různých dotčených zájmů, unijnímu zákonodárci přísluší, aby poskytl příslušný právní rámec, který na základě rozhodnutí i politické povahy umožní jednoznačně stanovit dotčené formy, rozšíření a způsoby, i uvedené vyvážení zájmů. Z tohoto hlediska je třeba pozitivně uvítat nedávnou iniciativu Evropské komise, která přijala akční plán na modernizaci autorského práva⁹.

6. V tomto ohledu považuji za důležité ještě poznamenat, že z analýzy některých otázek položených v projednávaném případě jasně vyplývá, že početné problémy při použití směrnice 2001/29 vyplývají z nedostatečné úrovně harmonizace úpravy autorského práva v Unii. Z toho dle mého názoru vyplývá, že ačkoli je důležité dodržovat výše uvedené různé tradice a právní pojetí existující v této oblasti v členských státech, je za účelem vytvoření moderního právního rámce autorského práva v Evropě, který při zohlednění různých dotčených zájmů umožňuje zajištění existence skutečného jednotného trhu v tomto odvětví podporujícího tvořivost, inovaci a vznik nových forem hospodářské činnosti, nutně třeba usilovat o výrazně vyšší úroveň harmonizace vnitrostátních právních předpisů v porovnání s úrovní dosaženou směrnicí 2001/29.

5 — Pro širší úvahy a odkazy v této souvislosti viz stanovisko generální advokátky Trstenjak přednesené dne 11. května 2010 ve věci Padawan (uvedené v poznámce pod čarou 3), body 41 až 44.

6 — Viz v této souvislosti úvahy generální advokátky Sharpston v bodech 28 a 30 jejího stanoviska ve věcech VG Wort a další (uvedené v poznámce pod čarou 4).

7 — Viz především rozsudky Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), ze dne 16. června 2011, Stichting de Thuiskopie (C-462/09, Sb. roz. s. I-5331) a ze dne 9. února 2012, Luksan (C-277/10).

8 — Kromě této věci a věcí VG Wort a další (uvedené v poznámce pod čarou 4) bude Soudní dvůr v blízké budoucnosti zaujímat stanovisko k předběžným otázkám týkajícím se spravedlivé odměny podle směrnice 2001/29 ve věcech ACI Adam BV (C-435/12) a Copydan Båndkopi (C-463/12).

9 — Viz tisková zpráva Komise ze dne 5. prosince 2012 (Memo/12/950). V tomto ohledu je důležité uvést, že právě otázka spravedlivé odměny, která je předmětem projednávaného případu, byla podle názoru Komise označena jako jedna z nejproblematictějších otázek úpravy autorského práva, které vyžadují okamžitá opatření.

I – Právní rámec

A – Unijní právo

7. Podle článku 2 směrnice 2001/29 členské státy v zásadě poskytnou autorům výlučné právo udělit svolení nebo zakázat přímé či nepřímé, dočasné či trvalé rozmnožování jejich děl jakýmkoliv prostředky a v jakékoliv formě, vcelku nebo po částech.

8. Odstavce 2 a 3 článku 5 směrnice 2001/29 však stanoví možnost členských států stanovit výjimky nebo omezení tohoto práva. Konkrétně podle čl. 5 odst. 2 písm. b) této směrnice mohou členské státy stanovit výjimku z tohoto výlučného práva autora rozmnožovat svoje dílo „u jakýchkoliv rozmnoženin na jakémkoliv nosiči vytvořených fyzickou osobou pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo komerční, a to za podmínky, že nositelé práv získají spravedlivou odměnu“ (takzvaná výjimka „pro soukromé rozmnožování“)¹⁰.

B – Vnitrostátní právo

9. Ustanovení §42 Urheberrechtsgesetz¹¹ (rakouský zákon o právu autorském: dále jen „UrhG“) stanoví následující:

„1. Každý může pro své osobní užití pořizovat samostatné rozmnoženiny díla na papíře nebo podobném nosiči.

2. Každý může pro své osobní užití nebo pro účely výzkumu pořizovat samostatné rozmnoženiny díla na jiné nosiče než jsou nosiče uvedené v prvním odstavci, v rozsahu, který je odůvodněn sledovaným cílem nekomerční povahy.

3. Každý může pro své osobní užití pořizovat samostatné rozmnoženiny děl, která byla zveřejněna v rámci zpravodajství, za podmínky, že se jedná o analogové užití.

4. Jakákoli fyzická osoba může pro soukromé užití a pro účely, které nejsou přímo nebo nepřímo komerční, pořizovat samostatné rozmnoženiny díla na jiné nosiče, než jsou nosiče uvedené v prvním odstavci.

5. Aniž jsou dotčena ustanovení odstavců 6 a 7 tohoto paragrafu, nejde o rozmnožování pro soukromé nebo osobní užití, pokud k němu dochází za účelem zpřístupnění díla pro veřejnost prostřednictvím rozmnoženiny. Rozmnoženiny pořízené pro soukromé nebo osobní užití nemohou být použity ke zpřístupnění díla pro veřejnost.

[...]“

10. Odstavec 6 § 42 UrhG za určitých podmínek stanoví tzv. výjimku pro osobní užití k výuce pro školy a univerzity. Odstavec 7 stejného paragrafu za určitých podmínek stanoví výjimku pro rozmnoženiny pořízené veřejně přístupnými organizacemi, které sbírají díla pro účely, které nejsou přímo ani nepřímo hospodářské nebo komerční (tzv. rozmnoženina pro osobní sběratelské užití).

10 — Navíc čl. 5 odst. 5 směrnice 2001/29 podmiňuje zavedení výjimky pro soukromé rozmnožování, jakož i jiných výjimek a omezení stanovených v odst. 1 až 4 dotčeného článku splněním tří podmínek, a sice nejprve že tato výjimka bude použitelná pouze ve zvláštních případech, dále že nesmí být v rozporu s běžným způsobem užití díla a konečně že touto výjimkou nesmí být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy nositele autorského práva.

11 — Urheberrechtsgesetz ze dne 9. dubna 1936 (BGBl. č. 111/1936) ve znění pozdějších předpisů. Aktuální znění § 42 a § 42c UrhG byla změněna v roce 2003 Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003 (BGBl. I č. 32/2003), která byla přijata k provedení směrnice 2001/29 do rakouského práva.

11. Ustanovení § 42c UrhG stanoví:

„1. Pokud lze podle jeho povahy očekávat, že dílo šířené vysíláním nebo veřejně přístupné nebo zaznamenané na obrazový nebo zvukový záznamový nosič, bude uloženo na obrazovém nebo zvukovém záznamovém nosiči rozmnoženo na základě § 42 odst. 2 až 7 pro osobní nebo soukromé užití, má autor nárok na spravedlivou náhradu (náhrada za prázdné kazety), pokud jsou nosiče uvedeny na trh v tuzemsku pro komerční účely a za úplatu; za záznamové nosiče jsou považovány prázdné obrazové a zvukové záznamové nosiče vhodné k tomuto rozmnožování nebo jiné obrazové nebo zvukové záznamové nosiče k tomu určené.

[...]

3. Následující osoby mají povinnost zaplatit spravedlivou náhradu:

- 1) pokud jde o odměnu v podobě odměny za prázdné kazety a odměnu za zařízení, ten, kdo pro komerční účely a za úplatu uvedl z místa v tuzemsku nebo v zahraničí na trh jako první nosiče nebo zařízení;

[...]

5. Nárok na odměnu stanovenou podle odstavců 1 a 2 mohou uplatnit pouze organizace pro kolektivní správu autorských práv.

6. Organizace pro kolektivní správu autorských práv má povinnost vrátit spravedlivou náhradu:

- 1) tomu, kdo před jejich prodejem konečnému spotřebiteli vyváží záznamové nosiče nebo zařízení na rozmnožování do zahraničí;
- 2) osobě, která užívá záznamové nosiče pro rozmnožování se souhlasem oprávněné osoby; nepřímé důkazy jsou v tomto smyslu dostačující.“

12. Paragraf 13 Verwertungsgesellschaftengesetz (rakouský zákon o organizacích pro kolektivní správu práv, dále jen „VerwGesG“¹²⁾) stanoví:

„1. Organizace pro kolektivní správu mohou pro oprávněné příjemce, které zastupují a pro jejich rodinné příslušníky zakládat zařízení pro sociální a kulturní účely.

2. Organizace pro kolektivní správu, které uplatňují nárok na odměnu v podobě odměny za prázdné kazety, mají povinnost zakládat zařízení pro sociální a kulturní účely a vyplatit jim 50 % výtěžku této odměny snížené o související výdaje.“

II – Skutkový stav, vnitrostátní řízení a předběžné otázky

13. Žalující organizace v původním řízení, Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft m.b.H. (dále jen „Austro-Mechana“) je organizací pro kolektivní správu práv, která jako taková a na základě smluv s jinými zahraničními a rakouskými organizacemi pro kolektivní správu vykonává v Rakousku práva autorů a nositelů práv souvisejících s autorským právem. Tato organizace je v Rakousku osobou oprávněnou pro přijetí platby odměny za prázdné kazety podle § 42c odst. 1 UrhG.

12 — Zákon ze dne 13. ledna 2006 (BGBl. I č. 9/2006).

14. Žalované společnosti, Amazon.com International Sales Inc., Amazon EU Sàrl, Amazon.de GmbH, Amazon.com GmbH, in Liquidation e Amazon Logistik GmbH (dále společně také „společnosti skupiny Amazon“), patří všechny do mezinárodní skupiny Amazon, která mimo jiné prodává zboží prostřednictvím internetu, včetně obrazových a zvukových záznamových nosičů podle rakouských právních předpisů.

15. Společnosti skupiny Amazon přinejmenším od roku 2003 ve vzájemné spolupráci a na základě objednávek provedených prostřednictvím internetu uvedly do oběhu v Rakousku obrazové a zvukové záznamové nosiče jako prázdná CD a DVD, paměťové karty a MP3 přehrávače.

16. Austro-Mechana podala proti společnostem skupiny Amazon žalobu k soudu, přičemž vůči nim jako solidárním dlužníkům uplatňuje zaplacení spravedlivé náhrady stanovené v § 42c odst. 1 UrhG za nosiče, které uvedly do oběhu v Rakousku v období od roku 2002 do roku 2004. Za první pololetí 2004, Austro-Mechana uplatnila nárok na zaplacení vyčíslený ve výši 1 856 275 eur. Za roky 2002 a 2003 a období od června 2004 Austro-Mechana požaduje, aby byla společnostem skupiny Amazon uložena povinnost předložit vyúčtování ohledně nosičů uvedených do oběhu v Rakousku, a vyhradila si vyčíslení částky, kterou požaduje za toto období zaplatit.

17. Soud prvního stupně vyhověl žádosti o předložení vyúčtování mezitímním rozsudkem a vyhradil si rozhodnutí o návrhu na zaplacení. Odvolací soud rozsudek prvního stupně potvrdil.

18. Oberster Gerichtshof, předkládající soud, který má rozhodnout o oprávněném prostředku proti odvolacímu rozsudku, přerušil původní řízení a položil Soudnímu dvoru následující předběžné otázky¹³:

„1) Jde o ‚spravedlivou odměnu‘ ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, pokud:

- a) oprávněné osoby ve smyslu článku 2 směrnice 2001/29 mají nárok na spravedlivou náhradu, kterou mohou uplatnit pouze prostřednictvím organizace pro kolektivní správu práv vůči tomu, kdo na tuzemském trhu jako první pro komerční účely a za úplatu uvede do oběhu nosič určený k rozmnožování jejich děl,
- b) tento nárok nezávisí na tom, zda k uvedení do oběhu dochází ve vztahu ke zprostředkujícím obchodníkům, k fyzickým nebo právnickým osobám k užití pro jiné než soukromé účely, anebo ve vztahu k fyzickým osobám k užití pro soukromé účely,
- c) avšak ten, kdo nosič užívá k rozmnožování na základě souhlasu oprávněného nebo jej před prodejem konečnému spotřebiteli znovu vyveze, má vůči organizaci pro kolektivní správu práv nárok na vrácení náhrady?

2) Bude-li na první otázku odpovězeno záporně:

2.1) Šlo by o ‚spravedlivou odměnu‘ ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, pokud nárok označený v otázce 1 (a) existuje pouze v případě uvedení do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám, které užívají nosiče k rozmnožování pro soukromé účely?

2.2) Bude-li na otázku 2.1 odpovězeno kladně:

Je třeba v případě uvedení na trh ve vztahu k fyzickým osobám vycházet z domněnky, že nosiče budou používat k rozmnožování pro soukromé účely, dokud se neprokáže opak?

13 — Předkládající soud poznamenává, že ačkoli se řízení, které před ním probíhá, týká pouze otázky povinnosti předložit vyúčtování pro účely vyčíslení nároku na zaplacení, je tato otázka úzce spojena s otázkou existence nároku na zaplacení spravedlivé náhrady podle rakouských právních předpisů.

3) Bude-li na otázku 1 nebo otázku 2.1 odpovězeno kladně:

Vyplývá z článku 5 směrnice 2001/29 nebo z jiných ustanovení unijního práva, že nárok na poskytnutí spravedlivé odměny, který musí uplatnit organizace pro kolektivní správu práv, neexistuje, pokud je organizace pro kolektivní správu práv ze zákona povinna vyplatit polovinu výtěžku nikoli oprávněným příjemcům, nýbrž ji věnovat sociálním a kulturním zařízením?

4) Bude-li na otázku 1 nebo otázku 2.1 odpovězeno kladně:

Brání čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 nebo jiné ustanovení unijního práva vzniku nároku na poskytnutí spravedlivé odměny, který musí uplatnit organizace pro kolektivní správu práv, pokud již v jiném členském státě – i když případně na právním základě, který je v rozporu s unijním právem – byla zaplacená přiměřená odměna za uvedení nosiče do oběhu?“

III – Řízení před Soudním dvorem

19. Předkládací usnesení došlo kanceláři Soudního dvora dne 12. října 2011. Vyjádření předložily společnosti skupiny Amazon, Austro-Mechana, rakouská, finská, francouzská a polská vláda, jakož i Komise. Jednání, které se konalo dne 6. prosince 2012, se zúčastnily společnosti skupiny Amazon, Austro-Mechana, rakouská a polská vláda, jakož i Komise.

IV – Právní analýza

A – Úvodní poznámky

20. Předběžné otázky položené předkládajícím soudem se všechny týkají pojmu „spravedlivá odměna“ podle směrnice 2001/29¹⁴.

21. Jak vyplývá z § 42 odst. 4 UrhG, Rakouská republika zavedla do svého vnitrostátního řádu „výjimku pro soukromé rozmnožování“ podle čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29. „Spravedlivá odměna“ pro autory vztahující se k této výjimce je stanovena v § 42c odst. 1 UrhG v podobě „spravedlivé náhrady“.

22. Z odstavce 1 § 42c UrhG nicméně vyplývá, že v Rakousku je zaplacení spravedlivé náhrady pro autora stanoveno nejen v případě rozmnožování jeho díla fyzickou osobou k soukromým účelům na základě §42 odst. 4 UrhG, ale ve všech případech rozmnožování díla upravených v odstavcích 2 až 7 § 42 UrhG. Z toho vyplývá, že spravedlivá náhrada v rakouském právu neodpovídá pouze spravedlivé odměně, která náleží od fyzické osoby za výjimku pro soukromé rozmnožování, ale náleží také v jiných případech, které UrhG považuje za „osobní užití“, jež spadají pod jiné výjimky stanovené v § 42 UrhG¹⁵.

23. Tato předběžná úvaha, která bude mít význam – jak bude uvedeno dále – v průběhu analýzy, mě vede k závěru, že kromě druhé předběžné otázky, která se týká výhradně výjimky podle čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice, není rozsah dalších předběžných otázek omezen na výjimku pro soukromé rozmnožování, ale musí být zohledněn ve vztahu k pojmu „spravedlivá odměna“ obecně podle směrnice 2001/29.

14 — Pojem „spravedlivá odměna“ je upraven v různých ustanoveních směrnice 2001/29. Kromě jejího čl. 5 odst. 2 písm. b), na který se odvolává předkládající soud ve svých předběžných otázkách, je spravedlivá odměna pro nositele práv výslovně stanovena také pro výjimky podle čl. 5 odst. 2 písm. a) a e), jakož i v různých bodech odůvodnění směrnice.

15 — Jedná se zejména o případy osobního užití pro účely výzkumu, zpravodajství, výuky ve školách a na univerzitách, jakož i pro účely veřejného půjčování. Viz v této souvislosti §42 odst. 2, 3, 6, a 7 UrhG.

24. V tomto ohledu si dále dovoluji jen pro doplnění uvést, že za předpokladu, že výjimky stanovené vnitrostátními právními předpisy jsou slučitelné s ustanoveními směrnice, není takový systém, který stanoví zaplacení spravedlivé odměny i pro výjimky odlišné od „výjimky pro soukromé užívání“, sám o sobě v rozporu se směrnicí 2001/29¹⁶. Předkládajícímu soudu nicméně případně přísluší, aby v případě potřeby ověřil na základě kritérií stanovených unijním právem¹⁷ slučitelnost těchto výjimek s ustanoveními směrnice¹⁸.

25. Aby bylo vzhledem k výše uvedenému možné řádně odpovědět na předběžné otázky vznesené předkládajícím soudem, považuji za nezbytné shrnout některé zásady vyjádřené Soudním dvorem v souvislosti s pojmem „spravedlivá odměna“ podle směrnice 2001/29.

B – *Judikatura Soudního dvora k pojmu „spravedlivá odměna“ ve smyslu směrnice 2001/29*

26. Jak již bylo uvedeno v bodě 4, Soudní dvůr měl příležitost vícekrát se vyjádřit k pojmu spravedlivá odměna podle směrnice 2001/29. Z judikatury především vyplývá, že tento pojem je autonomním pojmem unijního práva, který musí být jednotně vykládán ve všech členských státech, které zavedly výjimku pro soukromé rozmnožování. Tento jednotný výklad je nezávislý na možnosti přiznané členským státům, aby v mezích stanovených unijním právem, a to zejména touto směrnicí, určily formu, podmínky financování a výběru, jakož i výši této spravedlivé odměny¹⁹.

27. Pojetí a výše spravedlivé odměny mají souvislost s újmou, která autorovi vznikla v důsledku rozmnožení jeho chráněného díla pro soukromé užití bez jeho svolení. V této souvislosti musí být na spravedlivou odměnu nahlíženo jako na protiplnění za újmu způsobenou autorovi. Z toho plyne, že výše spravedlivé odměny musí být nutně vypočtena na základě kritéria újmy způsobené autorům chráněných děl zavedením výjimky pro soukromé rozmnožování²⁰. Jak však vyplývá z třicátého prvního bodu odůvodnění směrnice 2001/29, je třeba zachovat „přiměřenou rovnováhu“ mezi právy a zájmy autorů, kteří mají nárok na spravedlivou odměnu na jedné straně a právy a zájmy uživatelů předmětů ochrany na straně druhé²¹.

28. Zhotovení rozmnoženiny fyzickou osobou pro soukromé užití musí být považováno za úkon, který může autorovi dotyčného díla způsobit újmu. Osoba, která způsobila újmu nositeli výlučného práva na rozmnožování, tedy autorovi, je tudíž v zásadě povinna nahradit újmu vzniklou v souvislosti s tímto rozmnožením tím, že bude financovat náklady na odměnu, která bude tomuto nositeli práv zaplacena²².

16 — Z třicátého šestého bodu odůvodnění směrnice 2001/29 totiž vyplývá, že členské státy mohou stanovit spravedlivou odměnu pro nositele práva rovněž při uplatnění volitelných ustanovení o výjimkách a omezeních, která nevyžadují takovou náhradu.

17 — Pokud jde o posouzení slučitelnosti vnitrostátních právních předpisů se směrnicí 2001/29, odkazují na úvahy generální advokátky Sharpston v bodech 37 a 38 stanoviska ve věcech VG Wort a další (uvedeného v poznámce pod čarou 4).

18 — V projednávaném případě je nutno konstatovat, že přestože výjimky podle odstavců 2, 3, 6 a 7 § 42 UrhG připomínají některé z výjimek stanovených v článku 5 směrnice 2001/29 [viz zejména čl. 5 odst. 2 písm. c) a odst. 3 písm. a) a c)], nejsou s nimi zcela shodné. Nicméně v rozsahu, ve kterém všechny tyto výjimky stanoví požadavek, aby užití díla pro uvedené účely bylo „osobní užití“, zdá se, že tyto výjimky mají omezenější oblast působnosti než odpovídající výjimky stanovené směrnicí.

19 — Viz rozsudek Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), body 33 a 37.

20 — Viz rozsudky Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), body 40 a 42 a Stichting de Thuiskopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 24. Viz v tomto ohledu bod 35 odůvodnění směrnice 2001/29, ze kterého vyplývá, že při zohlednění konkrétních okolností každého případu je kritérium újmy způsobené nositelům autorského práva vyplývající z užití předmětu ochrany cenným kritériem při hodnocení případů výjimek a omezení, pro které je stanovena spravedlivá odměna, a tudíž nejen pro případy výjimek pro soukromé rozmnožování.

21 — Viz rozsudek Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), bod 43 a Stichting de Thuiskopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 25.

22 — Viz rozsudky Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), body 44 a 45 a Stichting de Thuiskopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 26.

29. S ohledem na to, že je v praxi obtížné identifikovat soukromé uživatele a ukládat jim povinnost, aby nositelům práv poskytli náhradu za újmu, kterou jim způsobili, jakož i vzhledem ke skutečnosti, že újma, která může být způsobena každým samostatně posuzovaným soukromým užitím, může být minimální, aniž by vznikla povinnost platby²³, však Soudní dvůr má za to, že jsou členské státy oprávněny zavést k financování spravedlivé odměny „poplatek za soukromé rozmnožování“ nikoli k tíži dotyčných soukromých osob, nýbrž k tíži osob, jež disponují vybavením, přístroji a nosiči pro digitální rozmnožování, a které z tohoto důvodu právně nebo fakticky dávají toto vybavení k dispozici soukromým osobám nebo jim poskytují rozmnožovací služby. V rámci tohoto systému se povinnost zaplatit poplatek za soukromé rozmnožování vztahuje na osoby disponující tímto vybavením²⁴.

30. Soudní dvůr dále upřesnil, že vzhledem k tomu, že výše uvedený systém umožňuje osobám povinným uhradit uvedený poplatek, aby promítly částku poplatku za soukromé rozmnožování do ceny za poskytnutí uvedeného vybavení, přístrojů či nosičů pro rozmnožování nebo za poskytnutí služby, která toto rozmnožování umožňuje, zátěž způsobenou poplatkem tak v konečném důsledku ponese soukromý uživatel, který uhradí tuto cenu, a musí být ve skutečnosti považován za „nepřímého plátce“ spravedlivé odměny. Tento systém je v souladu s „přiměřenou rovnováhou“, kterou je třeba nalézt mezi zájmy autorů a zájmy uživatelů předmětů ochrany²⁵.

31. Soudní dvůr objasnil, že existuje nezbytná spojitost mezi uplatněním poplatku za soukromé rozmnožování na uvedené vybavení, přístroje a nosiče pro digitální rozmnožování a jejich používáním pro účely soukromého rozmnožování. V důsledku toho nelze mít za to, že uplatnění poplatku za soukromé rozmnožování bez rozdílu na všechny typy vybavení, přístrojů a nosičů pro digitální rozmnožování, včetně případu, kdy toto vybavení, přístroje a nosiče jsou nabyty jinými než fyzickými osobami zjevně za jiným účelem než pro účely soukromého rozmnožování, je v souladu s čl. 5 odst. 2 směrnice 2001/29²⁶.

32. Je-li však dotčené vybavení poskytnuto fyzickým osobám k soukromým účelům, není nutné prokazovat, že tyto fyzické osoby pomocí předmětného vybavení skutečně pořizovaly rozmnoženiny pro soukromé užití, a že tak způsobily újmu autorovi chráněného díla. Soudní dvůr má totiž za to, že se u těchto fyzických osob vychází oprávněně z domněnky, že toto vybavení jim bylo poskytnuto v plném rozsahu, a má se tedy o nich za to, že využívají všechny funkce, které uvedené vybavení nabízí, včetně funkce rozmnožování. Z toho plyne, že pouhá schopnost tohoto vybavení či těchto přístrojů pořizovat rozmnoženiny postačí k tomu, aby bylo odůvodněno uplatnění poplatku za soukromé rozmnožování, za podmínky, že uvedené vybavení či přístroje byly poskytnuty fyzickým osobám jakožto soukromým uživatelům²⁷.

23 — Viz třicátý pátý bod odůvodnění směrnice 2001/29.

24 — Viz rozsudky Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), bod 46 a Stichting de Thuiskopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 27.

25 — Viz rozsudky Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), body 48 a 49 a Stichting de Thuiskopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 28.

26 — Viz rozsudek Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), body 52 a 53.

27 — Viz rozsudek Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), body 54 až 56.

C – K první předběžné otázce

1. Úvodní poznámky

33. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda jde o spravedlivou odměnu ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, pokud vnitrostátní právní úprava stanoví poplatky za soukromé rozmnožování v podobě spravedlivé náhrady, kterou může bez rozdílu uplatnit pouze organizace pro kolektivní správu práv vůči tomu, kdo na tuzemském trhu jako první pro komerční účely a za úplaty uvede do oběhu nosiče k rozmnožování děl, ale pokud dotčená právní úprava za určitých podmínek stanoví také nárok na vrácení této spravedlivé náhrady v případě, že byla zaplacená, aniž by existovala povinnost k její úhradě.

34. Předkládající soud se domnívá, že jsou rakouské právní předpisy v rozsahu, ve kterém bez rozdílu stanoví uplatnění poplatku za soukromé rozmnožování, ve „zřejmém“ rozporu s rozsudkem Padawan²⁸. Předkládající soud nicméně rovněž poznamenává, že dotčené vnitrostátní právní předpisy vykazují v porovnání s právními předpisy ve věci Padawan zásadní rozdíl, protože stanoví možnost vrácení dotčeného poplatku.

35. Předkládající soud podotýká, že je tato možnost výslovně stanovena v odst. 6 § 42c UrhG pouze ve dvou případech: další vývoz nosičů a rozmnožování díla se souhlasem autora. Povinnost zaplatit spravedlivou náhradu existuje v rakouském právu i v případech užití nosičů, ve kterých nedochází k žádnému porušení autorského práva²⁹. Předkládající soud odkazuje zejména na dvě situace: zaprvé na případy rozmnožování díla stanovené v § 42 UrhG, které spadají pod jinou výjimku podle čl. 5 odst. 2 nebo 3 směrnice 2001/29, pro které však vnitrostátní právní předpisy v souladu se směrnicí stanoví zaplacení „spravedlivé odměny“ ve prospěch autora³⁰, a zadruhé na případ použití nosičů k uložení dat „vytvořených“ uživatelem, který je ale nutné dle názoru předkládajícího soudu postavit na roveň případu rozmnožování se svolením autora a proto musí na základě analogie vést ke vzniku povinnosti k vrácení poplatku³¹.

36. Podle předkládajícího soudu tedy zůstává jediná pochybnost týkající se slučitelnosti řešení přijatého dotčenými právními předpisy ohledně vrácení poplatku s unijním právem. Systém založený na možnosti vrácení poplatku *a posteriori* má za následek zaplacení spravedlivé odměny i v případě dodání nosičů podnikajícím uživatelům, kteří je zjevně užívají k účelům, které v systému stanoveném směrnicí a vnitrostátními právními předpisy nemají vést ke vzniku povinnosti zaplatit spravedlivou odměnu, což způsobuje, že náklady a riziko související s případným vymožením tohoto vrácení tak jdou k tíži osob, které nejsou povinny zaplatit spravedlivou odměnu. Předkládající soud nevylučuje, že takové právní předpisy mohou být jako celek neslučitelné s unijním právem.

37. První předběžná otázka položená předkládajícím soudem je rozdělena na tři části. Budu podrobně analyzovat každou z těchto tří částí, což mi následně umožní poskytnout komplexní odpověď na první předběžnou otázku.

28 — Viz konkrétně bod 53 tohoto rozsudku a výše uvedený bod 31.

29 — Předkládající soud uvádí i případ protiprávního rozmnožování, která jsou v rozporu s autorským právem a pro která dle jeho názoru zřejmě nemůže existovat žádný nárok na vrácení spravedlivé odměny. Podle předkládajícího soudu z čl. 5 odst. 2 nebo 3 směrnice nevyplývá, že tento článek brání zaplacení spravedlivé odměny za tyto typy protiprávního jednání. Dle mého názoru není třeba se pro účely projednávané věci vyjadřovat ke vztahu mezi protiprávním rozmnožováním a spravedlivou odměnou. Touto otázkou se bude Soudní dvůr zabývat ve věcech ACI Adam BV a Copydan Båndkopi (citovaných výše v poznámce pod čarou 8). Z mého hlediska však nejsou opodstatněné argumenty vznesené společnostmi skupiny Amazon, které směřují k namítnutí protiprávnosti dotčených vnitrostátních právních předpisů, z důvodu toho, že umožňují nařídít spravedlivou odměnu za újmu způsobenou autorovi protiprávním rozmnožením díla.

30 — Viz bod 36 odůvodnění směrnice uvedený výše v poznámce pod čarou 16.

31 — Předkládající soud je totiž toho názoru, že s tím, kdo používá nosič k ukládání vlastních dat, nemůže být zacházeno méně příznivě než s tím, kdo používá nosič k rozmnožování dat třetích osob s jejich souhlasem.

2. K první předběžné otázce, písmeno a)

38. V první části první předběžné otázky, pod písmenem a), předkládající soud uvádí tři prvky charakterizující vnitrostátní právní předpisy, ohledně kterých dotčený soud pokládá otázku slučitelnosti s pojmem „spravedlivá odměna“ podle směrnice 2001/29.

39. Předkládající soud zaprvé zdůrazňuje, že dotčené vnitrostátní právní předpisy stanoví spravedlivou odměnu v podobě spravedlivé náhrady. Spravedlivá odměna je pojem, který se vyskytuje ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem³². Z judikatury vyplývá, že i tento pojem je autonomním pojmem unijního práva³³. Mám za to, že v této souvislosti s ohledem na autonomii, kterou v rámci mezí stanovených unijním právem a zejména směrnicí 2001/29 požívají členské státy při určování *formy* „spravedlivé odměny“³⁴, nic nebrání členskému státu v tom, aby zavedl spravedlivou odměnu ve formě „spravedlivé náhrady“, za podmínky, že systém, který vytvoří, splňuje požadavky stanovené směrnicí 2001/29 a má vlastnosti spravedlivé odměny ve smyslu této směrnice a judikatury Soudního dvora³⁵.

40. Zadruhé první část první předběžné otázky zdůrazňuje, že dotčené právní předpisy stanoví, že spravedlivá náhrada může být uplatněna pouze prostřednictvím organizace pro kolektivní správu autorských práv. Ani takové ustanovení není dle mého názoru samo o sobě v rozporu se směrnicí 2001/29. Z judikatury uvedené v předchozím bodě 26 totiž vyplývá, že členské státy požívají autonomie v rámci mezí stanovených unijním právem, zejména touto směrnicí, i při určování podmínek výběru „spravedlivé odměny“³⁶. Vybírání poplatků souvisejících s autorskými právy prostřednictvím organizací pro kolektivní správu je v členských státech velice rozšířené a je v zásadě založeno na praktických důvodech³⁷. Z toho plyne, že výhradní právo na vybírání spravedlivé odměny ze strany organizace pro kolektivní správu autorských práv stanovené vnitrostátními právními předpisy v rozsahu, ve kterém tato organizace skutečně zastupuje různé nositele práv, nezpůsobuje samo o sobě neslučitelnost těchto právních předpisů s unijním právem.

41. Zatřetí první část první předběžné otázky zdůrazňuje, že vnitrostátní právní předpisy stanoví, že ten, kdo na tuzemském trhu jako první pro komerční účely a za úplatu uvede do oběhu nosič určený k rozmnožování děl, je povinen zaplatit spravedlivou náhradu. V této souvislosti je třeba uvést, že z judikatury uvedené v předchozích bodech 26 až 32 vyplývá, že ačkoli Soudní dvůr potvrdil, že dlužníkem spravedlivé odměny je ten, kdo způsobí autorovi újmu tím, že bez oprávnění rozmnoží jeho dílo, a je proto v zásadě tím, kdo je povinen zaplatit mu spravedlivou odměnu související s újmou, kterou způsobil, mohou členské státy stanovit systém, který zatěžuje spravedlivou odměnou jiné osoby, a zejména osoby, které dávají nosiče k dispozici uživatelům, kteří mohou částku promítnout do ceny za tohoto zpřístupnění. Z této judikatury proto vyplývá, že skutečnost, že spravedlivá odměna zatěžuje osoby na vyšším stupni distribučního řetězce nosičů, než jsou soukromé osoby, není sama o sobě v rozporu s unijním právem

32 — Úř. věst. L 376, s. 28. Tato směrnice zrušila směrnici Rady 92/100/EHS ze dne 19. listopadu 1992 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 346, s. 61; Zvl. vyd. 17/01, s. 120).

33 — Rozsudek ze dne 6. února 2003, SENA (C-245/00, Recueil, s. I-1251, body 22 a 24).

34 — Viz rozsudek Padawan (uvedený v poznámce pod čarou 3), bod 37 a výše uvedený bod 26.

35 — To se zdá být dokonce výslovně stanoveno třicátým osmým bodem odůvodnění směrnice 2001/29, který stanoví možnost zavedení nebo pokračování systémů „odměn“ pro spravedlivou náhradu. Z judikatury navíc vyplývá, že pojem „náhrada“ má stejný cíl jako pojem „odměna“, tedy zavedení odškodnění autorů k nahrazení újmy, která jim byla způsobena. V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 30. června 2011, VEWA (C-271/10, Sb. rozh. s. I-5815), bod 29, a Luksan (citovaný v poznámce pod čarou 7), bod 34.

36 — Viz rozsudek Padawan (citovaný v poznámce pod čarou 3) bod 37.

37 — Umožňuje totiž fungování systému, který usnadňuje výběr a rozdělování těchto poplatků v zásadě jak pro nositele práv, tak dlužníky těchto poplatků.

3. K první předběžné otázce, písmeno b)

42. Pokud jde o druhou část první předběžné otázky pod písmenem b), je třeba uvést, že mezi účastníky řízení není sporné, že, jak ostatně uvedl tento předkládající soud a s výhradou možného ospravedlnění projednávaného v rámci analýzy třetí části první předběžné otázky, v rozsahu, v němž dotčené právní předpisy stanoví uplatnění poplatku odpovídajícího zaplacení spravedlivé odměny za jakékoli užití nosiče bez rozdílu, tedy včetně případů užití nosiče zjevně k jinému účelu, než je rozmnožování, za které náleží zaplacení spravedlivé odměny, jsou tyto právní předpisy v rozporu se směrnicí, jak je vykládána judikaturou Soudního dvora³⁸.

43. Ve své předběžné otázce předkládající soud rozlišuje tři různé kategorie možných nabyvatelů nosiče od osoby povinné jako první zaplatit spravedlivou náhradu, tedy toho, kdo jako první uvádí pro komerční účely a za úplatu nosič do oběhu. Není nutné podrobně zkoumat situaci všech různých osob, které mohou nosič od této osoby nabýt, nicméně dvě úvahy se mi zdají být relevantní.

44. Zaprvé jak bylo uvedeno výše v bodě 22, dotčené vnitrostátní právní předpisy stanoví povinnost zaplatit spravedlivou náhradu nikoli pouze na základě výjimky pro soukromé rozmnožování prováděné fyzickou osobou ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, ale také k jiným užitím, definovaným jako „osobní“, která spadají pod jiné výjimky stanovené těmito rakouskými právními předpisy. V tomto kontextu tedy není vyloučeno, že se tyto jiné výjimky použijí na jiné osoby než fyzické osoby, jako například knihovny nebo výzkumné ústavy. Proto je možné, že osoby, které nejsou fyzické osoby, mohou mít povinnost zaplatit spravedlivou náhradu (odpovídající spravedlivé odměně), protože užívají nosiče pro účely, pro které je stavena platební povinnost. V případě právních předpisů, jako jsou projednávané právní předpisy proto okolnost, že osoba, která koupí nosič, není fyzická osoba, ale právnická osoba, není způsobilá zbavit ji *automaticky* povinnosti placení spravedlivé náhrady, což není nezbytně v rozporu s unijním právem.

45. Zadruhé naproti tomu okolnost, že nosič koupí fyzická osoba, dle mého názoru *nezbytně* neznamená, že tato osoba užívá nosič k soukromým účelům tak, že se musí nevyhnutelně použít domněnka stanovená judikaturou uvedená v předchozím bodě 32, čímž následně vznikne povinnost zaplatit spravedlivou odměnu. Tato otázka bude podrobněji analyzována v rámci druhé předběžné otázky, ale považuji za důležité zdůraznit již nyní, že je dobře možné, že fyzická osoba koupí nosič nikoli jako soukromá osoba, ale například jako podnikatel nebo živnostník. Je-li tedy fyzická osoba schopná prokázat, že nosič koupila *zjevně* k jiným účelům, než je zhotovování soukromých rozmnoženin (nebo užití nosiče pro jiné účely podléhající zaplacení spravedlivé odměny), mám za to, že nemá být podrobena placení spravedlivé odměny.

4. K první předběžné otázce, písmeno c)

46. Přistoupíme-li k třetí části první předběžné otázky, pod písmenem c), právě tam je jádro otázky vznesené předkládajícím soudem. Otázka, kterou pokládá tento soud, je v zásadě následující: může zavedení systému vrácení spravedlivé odměny ve prospěch těch, kteří nemají povinnost ji platit, vést k protiprávnosti vyplývající z uplatnění poplatku odpovídajícího spravedlivé odměně bez rozdílu?

38 — Viz výše uvedené body 31 a 34; viz rozsudek Padawan (citovaný v poznámce pod čarou 3), bod 53.

47. V této souvislosti je třeba nejprve připomenout, že jak vyplývá z předchozího bodu 35, předkládající soud v předkládacím usnesení objasnil, že oblast působnosti nároku na vrácení poplatku stanoveného v odst. 6 §42c UrhG není omezena na dva případy výslovně stanovené zákonem, ale rozšiřuje se i na některé další případy. Rozšíření oblasti působnosti normy, která stanoví nárok na vrácení pro další případy uvedené předkládajícím soudem, musí být považováno za skutečnost, kterou nelze zpochybňovat³⁹.

48. Dále se domnívám, že aniž jsou dotčeny úvahy ohledně možnosti osvobození *a priori* od placení spravedlivé odměny, které následují, aby mohly být vnitrostátní právní předpisy, které stanoví systém vrácení spravedlivé odměny, považovány případně za slučitelné s unijním právem, je nezbytné, aby se tento systém uplatnil nikoli na jednotlivé zvláštní případy, ale obecně na všechny případy, ve kterých neexistuje povinnost zaplatit spravedlivou odměnu, protože užívání nosiče nepředstavuje úkon schopný způsobit újmu autorovi díla⁴⁰.

49. Pochybnosti, které má předkládající soud a ke kterým se má Soudní dvůr vyjádřit, jsou nicméně nezávislé na rozsahu systému vrácení. Předkládající soud totiž poznamenává, že systém založený na zaplacení spravedlivé odměny bez rozdílu a následné možnosti vrácení způsobuje, že náklady a riziko související s vymožením vrácení zatěžují osoby, které nemají povinnost platit spravedlivou odměnu ve smyslu směrnice 2001/29. Tyto osoby, přestože nosiče používají k užitím, která nejsou podrobena zaplacení spravedlivé odměny, nejprve spravedlivou odměnu zaplatí, a teprve poté jim je s rizikem a souvisejícími náklady vrácena.

50. Komise se stejně jako společnosti skupiny Amazon ohledně těchto pochyb domnívá, že možnost přisouzená členským státům určit formu a podmínky výběru spravedlivé odměny nemůže jít tak daleko, že jim umožňuje, aby zvolily systém vrácení, který ukládá zátěž osobám, které nespádají do oblasti působnosti pojmu „spravedlivá odměna“, jehož definice je stanovena směrnicí 2001/29 a nespádá do pravomocí členských států. Z tohoto hlediska možnost vrácení nevylučuje neslučitelnost vnitrostátních právních předpisů, které stanoví výběr spravedlivé odměny, i když chybí souvislost mezi touto odměnou a užitím nosičů požadovaná judikaturou, s uvedenou směrnicí.

51. V tomto ohledu je nicméně třeba uvést, že ze spisu vyplývá, že v Rakousku pokud se ten, kdo na tuzemský trh jako první ke komerčním účelům a za úplatu uvede nosič do oběhu, věrohodným způsobem zaručí, že on ani jeho nabyvatelé nebudou nosič užívat k účelům, za které by byli povinni platit spravedlivou náhradu za soukromé nebo osobní užití, má možnost využít určitého druhu „osvobození *a priori*“ od povinnosti platit spravedlivou náhradu.

52. Toto „osvobození *a priori*“ lze získat od Austro-Mechana pomocí formuláře, který k tomuto účelu dává k dispozici a je poskytováno podnikům, u kterých lze mít s vysokou pravděpodobností již od počátku za to, že nebudou pořizovat rozmnoženiny děl chráněných autorským právem k užitím podléhajícím zaplacení spravedlivé náhrady. Podle tvrzení, která Austro-Mechana uvedla na jednání, se základ tohoto „osvobození *a priori*“ nachází ve znění samotného § 42c odst. 1 UrhG, který stanoví, že nárok na spravedlivou náhradu autorovi vzniká pouze v případě, kdy „lze očekávat“, že dílo bude rozmnoženo na nosič. Proto pokud lze naopak důvodně očekávat, že nosič bude používán k jiným účelům, než je rozmnožování díla, tento nárok od počátku nevznikne.

39 — Podle ustálené judikatury přísluší v rámci systému soudní spolupráce zavedeného článkem 267 SFEU výklad vnitrostátních právních předpisů soudům členských států a nikoli Soudnímu dvoru. Viz například rozsudek ze dne 15. listopadu 2007, *International Mail Spain* (C-162/06, Sb. rozh. s. I-9911, bod 19 a citovaná judikatura).

40 — Viz výše bod 28.

53. Na základě judikatury má tedy Soudní dvůr pravomoc k tomu, aby vnitrostátnímu soudu poskytl veškeré prvky výkladu unijního práva, které mu umožní posoudit slučitelnost norem vnitrostátního práva s unijní právní úpravou⁴¹. Z tohoto hlediska mám za to, že jsou se směrnicí 2001/29 slučitelné právní předpisy, které stanoví jednak možnost osvobození *a priori* od placení spravedlivé odměny pro osoby, fyzické nebo právnické osoby, u kterých lze mít na základě objektivních důkazů – i pouze nepřímých – důvodně za to, že nosiče kupují ke zjevně jiným účelům, než jsou účely podléhající zaplacení spravedlivé odměny⁴², a jednak možnost obecně *a posteriori* získat vrácení této spravedlivé odměny ve všech případech, ve kterých se prokáže, že používání nosiče nepředstavuje jednání schopné způsobit autorovi díla újmu.

54. Takový režim totiž jednak umožňuje předem minimalizovat případy, kdy případná rizika a náklady spojené se zaplacením spravedlivé odměny nesou osoby, které nepodléhají zaplacení spravedlivé odměny, a jednak umožňuje rovněž v případě, kdy bylo provedeno zaplacení spravedlivé odměny, k němuž nemělo dojít, vymoci její vrácení. Takový systém je dle mého názoru schopný zajistit jak účinnou a důslednou ochranu autorského práva, tak přiměřenou rovnováhu mezi právy a zájmy různých kategorií dotčených osob⁴³.

55. Předkládajícímu soudu přísluší, aby ověřil skutečný dosah a účinnost fungování režimu osvobození *a priori* v případě, který je předmětem původního řízení. Dle mého názoru bude dotčený soud za tímto účelem muset ověřit zejména řadu skutečností, včetně toho, zaprvé zda systém osvobození *a priori* má skutečně základ v rakouském zákonu, jak tvrdí Austro-Mechana, a zadruhé zda dotčené právní předpisy zavazují Austro-Mechana, aby používala tuto „pravomoc osvobození *a priori*“ objektivně nebo jí umožňují mít při použití této pravomoci určitý prostor pro uvážení. V tomto druhém případě by totiž nepochybně vznikly otázky týkající se nestrannosti Austro-Mechana vyplývající z její povahy jako soukromé společnosti, avšak s některými aspekty veřejného zájmu, která má zájem při rozhodování, zda udělit osvobození, či nikoli.

56. Konečně pokud by měl předkládající soud usoudit, že režim osvobození *a priori* nesplňuje výše uvedené požadavky, kladu si dále otázku, zda právní předpisy, které stanoví všeobecnou možnost vrácení poplatku, nemohou být přesto považovány za slučitelné s unijním právem, ačkoli vedou k tomu, že náklady a riziko předčasného zaplacení spravedlivé odměny nesou osoby, které nemají povinnost ji platit.

57. Mám za to, že k určení případné slučitelnosti takových právních předpisů s unijním právem je třeba s ohledem na okolnosti konkrétního případu najít rovnováhu mezi právem autorů na získání plné ochrany práv spojených s jejich díly, a sice právem, jehož nejvyšším vyjádřením je čl. 17 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie, a právem podniků, které uvádějí na trh nosiče, aby jim nevznikaly náklady, které nemají povinnost nést, a sice právem spojeným se svobodou podnikání uznanou v článku 16 této Listiny.

41 — V rozsáhlé judikatuře v tomto ohledu viz rozsudek ze dne 16. února 2012, Varzim Sol (C-25/11, bod 27 a citovaná judikatura).

42 — Pokud jde o argument vznesený zástupci společností skupiny Amazon, podle kterého možnost „osvobození *a priori*“ nevyplývá z předkládacího usnesení, domnívám se, že jak ze spisu, tak z diskuse, ke které došlo na jednání, vyplývá, že dosah systému vrácení stanoveného ze zákona, na který odkazuje třetí část první předběžné otázky, je v praxi značně omezený existencí této možnosti osvobození *a priori*. Existence takovéto možnosti, a to skutečnost, která zjevně vyplývá ze spisu, proto dle mého názoru představuje právní a faktickou okolnost, která nemůže být v analýze Soudního dvora opomenuta.

43 — Viz body 9 a 31 odůvodnění směrnice 2001/29.

58. V této souvislosti připomínám, že Soudní dvůr právě ve vztahu ke směrnici 2001/29 rozhodl, že členské státy se musí při jejím provádění opírat o výklad této směrnice, který zajistí spravedlivou rovnováhu mezi jednotlivými základními právy chráněnými právním řádem Společenství. Dále je nutné, aby při plnění opatření, která tuto směrnici provedla ve vnitrostátním právním řádu, orgány a soudy členských států nejen vykládaly své vnitrostátní právo v souladu s uvedenou směrnicí, ale rovněž aby se neopíraly o takový její výklad, který by byl v rozporu s danými základními právy nebo s jinými obecnými zásadami práva Společenství⁴⁴.

59. V tomto ohledu dále poznamenávám, že skutečnost, že zaplacení spravedlivé odměny „provizorně“ zatěžuje osoby, které nemají povinnost ji platit za předpokladu, že tyto osoby mohou následně tuto platbu získat zpět, je vlastní systému podle rozsudku Padawan. V tomto rozsudku totiž Soudní dvůr připustil, že je možné zavést zaplacení spravedlivé odměny k tíži osob, které nejsou jejími skutečnými dlužníky, které ji ale následně přenesou na následné nabyvatele⁴⁵.

D – K druhé předběžné otázce

60. Předkládající soud pokládá Soudnímu dvoru druhou předběžnou otázku pouze v případě záporné odpovědi na první otázku. Předkládající soud se totiž domnívá, že v případě záporné odpovědi na první otázku a tudíž v případě, ve kterém by předkládající soud musel prohlásit neslučitelnost dotčených vnitrostátních právních předpisů s unijním právem, by mu nicméně k vyřešení sporu v původním řízení příslušelo, aby se pokusil určit výklad těchto právních předpisů, který je v souladu se směrnicí 2001/29. Souhlasím s přístupem předkládajícího soudu⁴⁶.

61. Vzhledem k tomu, že se na základě úvah obsažených v předchozí části tohoto stanoviska domnívám, že na první předběžnou otázku lze odpovědět kladně, však mám za to, že pokud by Soudní dvůr souhlasil s tímto přístupem, by nebylo nutné odpovídat na druhou otázku. Následující úvahy proto uvádím pouze pro případ, že Soudní dvůr zaujme jiný přístup než je mnou navržený přístup, a na první předběžnou otázku tedy odpoví záporně.

62. Druhá předběžná otázka se dělí na dvě části. Podstatou první části otázky (bod 2.1) položené předkládajícím soudem Soudnímu dvoru je, zda jde o spravedlivou odměnu ve smyslu čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, pokud nárok na spravedlivou náhradu podle dotčených vnitrostátních právních předpisů existuje pouze v souvislosti s uvedením nosičů do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám, které je užívají pro soukromé účely. Jak poznamenaly všechny zúčastněné strany, které předložily svá vyjádření ke druhé otázce, na tuto otázku musí být odpovězeno kladně. V této souvislosti je totiž dostačující uvést, že ze znění čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 vyplývá, že pokud jsou nosiče uvedeny do oběhu pro fyzické osoby, které je užívají pro soukromé účely, vzniká povinnost platit spravedlivou odměnu.

44 — Viz rozsudky ze dne 29. ledna 2008, *Promusicae* (C-275/06, Sb. rozh. s. I-271, bod 68) a v nedávné době ohledně jiných směrnic, ze dne 19. dubna 2012, *Bonnier Audio* a další (C-461/10, bod 56).

45 — Rozsudek *Padawan* (citovaný v poznámce pod čarou 3), bod 46. Taková zátěž může být považována za „cenu“, kterou je třeba zaplatit za účinnou ochranu autorského práva.

46 — Společnosti skupiny Amazon zpochybňují přístup předkládajícího soudu, když tvrdí, že se tento přístup příčí obecným právními zásadám, zvláště zásadě právní jistoty. Je nicméně třeba konstatovat, že Soudní dvůr výslovně rozhodl, že s ohledem na povinnost dosáhnout stanoveného výsledku, která členskému státu ukládá, aby autorům, jimž byla způsobena újma, zaručil skutečné vyplacení spravedlivé odměny jako náhrady za újmu vzniklou na jeho území (viz níže body 74 *in fine* a 87), „je na jeho orgánech [...] soudních, aby našly takový výklad vnitrostátního práva, který bude v souladu s uvedenou povinností dosáhnout stanoveného výsledku a který zaručí výběr uvedené odměny od prodávajícího, který přispěl k dovozu uvedených nosičů tím, že je poskytl koncovým uživatelům“ (viz rozsudek *Stichting de Thuis kopie*, citovaný v poznámce pod čarou 7, bod 39). Domnívám se proto, že přístup předkládajícího soudu nemůže být žádným způsobem napaden a je naopak zcela v souladu s judikaturou Soudního dvora.

63. Druhá část druhé předběžné otázky (bod 2.2), na kterou je nezbytné odpovědět pouze v případě kladné odpovědi na první část, však vykazuje větší zájem. Podstatou této otázky předkládajícího soudu položené Soudnímu dvoru je, zda je třeba v případě uvedení nosičů do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám vycházet z domněnky, že nosiče budou používat pro soukromé účely, dokud se neprokáže opak.

64. Jak přitom vyplývá z předchozího bodu 32, ve vícekrát citovaném rozsudku Padawan již Soudní dvůr uvedl, že pokud jsou nosiče poskytnuty fyzickým osobám pro soukromé účely, je možné vycházet z domněnky, že je budou užívat k rozmnožování děl chráněných autorským právem. Předkládající soud se v podstatě táže, zda může být tato domněnka rozšířena s ohledem na to, že pokud jsou nosiče poskytnuty fyzickým osobám, je možné předpokládat, že je budou užívat k soukromým účelům (a tudíž při použití domněnky uvedené v předchozím bodě 32 je možné předpokládat, že je užívají k rozmnožování chráněných děl).

65. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že účel domněnky uznané Soudním dvorem v bodech 54 až 56 rozsudku Padawan spočívá v tom, že v praxi je téměř nemožné určit, zda fyzické osoby užívají koupený nosič k rozmnožování děl chráněných autorským právem pro soukromé účely s následnou povinností zaplatit spravedlivou odměnu, či nikoli. V důsledku této nemožnosti Soudní dvůr stanovil, že pokud fyzická osoba kupuje nosič pro soukromé účely, je možné vycházet z domněnky, že ho bude užívat k rozmnožování chráněných děl. V tomto kontextu mám tedy za to, že uplatnění této domněnky by bylo konkrétně zmařeno, pokud by nebylo možné předpokládat, že v případě, že fyzická osoba koupí nosič, bude ho užívat pro soukromé účely, dokud se neprokáže opak. Pokud by tomu tak nebylo pokaždé, když by fyzická osoba koupila nosič, by existoval stav nejistoty, k jakému účelu tak činí, a tudíž ohledně existence povinnosti zaplatit spravedlivou odměnu⁴⁷.

66. Mám proto za to, že vzhledem k výše uvedenému účelu je třeba na druhou část druhé předběžné otázky odpovědět kladně. Jak již bylo uvedeno v předchozím bodě 45, je však v každém případě nezbytné, aby domněnka užití nosiče pro soukromé účely v případě jeho koupě fyzickou osobou byla vyvratitelnou domněnkou. Tato fyzická osoba nebo osoba povinná zaplatit spravedlivou odměnu proto musí mít možnost pro účely případného osvobození *a priori* od placení spravedlivé odměny nebo jejího případného vrácení prokázat, že fyzická osoba koupila nosič ke zjevně jiným účelům, než je zhotovování soukromých rozmnoženin nebo užití nosiče pro jiné účely podléhající zaplacení spravedlivé odměny. V takovém případě je nesporné, že nemá povinnost zaplatit spravedlivou odměnu.

E – K třetí předběžné otázce

1. Obecné poznámky a přípustnost

67. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu, na kterou má Soudní dvůr v případě kladné odpovědi na první otázku nebo na otázku 2.1 odpovědět, je, zda z článku 5 směrnice 2001/29 nebo z jiného ustanovení unijního práva vyplývá neexistence nároku na poskytnutí spravedlivé odměny, který musí uplatnit organizace pro kolektivní správu práv, pokud je dotčená organizace ze zákona povinna vyplatit polovinu výtěžku nikoli oprávněným příjemcům, ale sociálním a kulturním zařízením.

47 — S výjimkou případu, který se mi ale v praxi zdá málo pravděpodobný, kdy fyzická osoba před prodejem systematicky prohlásí, k čemu bude nosič užívat. *De lege ferenda* není vyloučeno, že budou stanoveny metody, které budou schopny přimět fyzickou osobu, aby učinila takové prohlášení tak, že použití takové domněnky nebude nutné. Použití domněnky by ostatně mohlo být v budoucnosti marginalizováno v důsledku vývoje nebo rozšíření technologických metod uvádění děl na trh. Zdá se mi ale, že tyto úvahy vybočují z kontextu projednávané věci, která se začleňuje do mezi existujícího skutkového a právního rámce.

68. Předkládající soud si především klade otázku, zda povinnost stanovená v ustanovení § 13 VerwGesG organizacím pro kolektivní správu autorských práv zakládat zařízení pro sociální nebo kulturní účely pro nositele autorských práv a vyplatit jim polovinu výtěžku z „náhrady za prázdné kazety“ může vést k neslučitelnosti rakouského systému spravedlivé náhrady s pojmem „spravedlivá odměna“ podle směrnice 2001/29. Předkládající soud má v tomto ohledu dvojí pochybnost. Autoři se musí jednak spokojit s tím, že obdrží pouze polovinu peněžité náhrady za újmu, která jim vznikla užitím jejich díla. Dále pak se předkládající soud odvolává na možnou faktickou diskriminaci mezi rakouskými a zahraničními autory ohledně možnosti využívat výše uvedená sociální nebo kulturní zařízení.

69. Pokud jde o tuto předběžnou otázku, je třeba nejprve zaujmout stanovisko k některým otázkám týkajícím se její přípustnosti.

70. Domnívám se, že nejprve je třeba odmítnout námitku vznesenou rakouskou vládou, na základě které je tato předběžná otázka nepřijatelná, protože jak uznal sám předkládající soud, nemá žádný vliv na řešení sporu v původním řízení. V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že s ohledem na domněnku relevance otázek vznesených vnitrostátním soudem, které se týkají výkladu unijního práva, odmítnutí ze strany Soudního dvora rozhodnout o žádosti podané vnitrostátním soudem je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny⁴⁸. Z předkládacího usnesení však výslovně vyplývá, že předkládající soud nevyklučuje možnost, že případná neslučitelnost vnitrostátních právních případů se směrnicí 2001/29, o které by Soudní dvůr rozhodl v návaznosti na odpověď na třetí předběžnou otázku, může mít za následek odmítnutí žaloby v původním řízení. Je proto zřejmé, že dotčený soud se domnívá, že otázka může být rozhodující pro řešení sporu v tomto řízení. V důsledku toho musí být tato žádost dle mého názoru považována za přípustnou.

71. Zadruhé mám ale za to, že třetí předběžná otázka musí být prohlášena za nepřijatelnou v rozsahu, ve kterém bez rozdílu odkazuje na jakékoli „jiné ustanovení unijního práva“. V tomto ohledu již Soudní dvůr stanovil, že na příliš obecnou otázku nelze poskytnout užitečnou odpověď⁴⁹. Navíc podle ustálené judikatury je v řízení o předběžné otázce nezbytné, aby vnitrostátní soud jednak uvedl přesné důvody, které ho vedly k tomu, aby si kladl otázky ohledně výkladu některých ustanovení unijního práva a aby považoval za nezbytné rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce k těmto ustanovením, a jednak podal alespoň určité minimální vysvětlení k důvodům výběru ustanovení unijního práva, o jejichž výklad žádá a ke spojení existujícímu mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými na spor⁵⁰. Z těchto požadavků vyplývá, že obecný a neodůvodněný odkaz na „jiné ustanovení unijního práva“, jako je odkaz obsažený ve třetí předběžné otázce, nelze považovat za přípustný. Tento výklad je ostatně potvrzen zněním písmene c) článku 94 zavedeného novým jednacím řádem Soudního dvora, podle něhož žádost o rozhodnutí o předběžné otázce obsahuje uvedení důvodů, na základě kterých má předkládající soud pochybnosti o výkladu nebo platnosti určitých ustanovení práva Unie, jakož i vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu v původním řízení.

48 — V rámci bohaté judikatury v tomto smyslu viz naposledy rozsudky ze dne 28. února 2012, Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne ASBL (C-41/11, bod 35), a ze dne 29. března 2012, SAG ELV Slovensko a další (C-599/10, bod 15 a citovaná judikatura).

49 — Rozsudek ze dne 28. března 1979, Beneventi (222/78, Recueil, s. 1163, bod 20).

50 — Usnesení ze dne 3. května 2012, Ciampaglia (C-185/12, bod 5 a citovaná judikatura), jakož i rozsudek ze dne 27. listopadu 2012, Pringle (C-370/12, bod 84).

72. Proto se dle mého názoru bude muset Soudní dvůr vyjádřit pouze k aspektům předběžné otázky, které se týkají směrnice 2001/29, jež jsou uvedeny v předkládacím usnesení. Dle mého názoru však není třeba, aby se Soudní dvůr vyjadřoval k různým argumentům předloženým účastníky řízení, v rozsahu, ve kterém vnitrostátní soud nevznesl žádnou otázku v tomto ohledu⁵¹.

2. K podstatě třetí předběžné otázky

73. Pokud jde o podstatu této předběžné otázky, je třeba poznamenat, že předkládající soud se Soudního dvora v podstatě táže, zda případný nesoulad vnitrostátních právních předpisů, které stanoví vyplacení poloviny spravedlivé odměny nikoli přímo autorům, ale sociálním a kulturním zařízením, která vykonávají činnost v jejich prospěch, se směrnicí 2001/29, může dlužníka zprostit placení dlužné spravedlivé odměny.

74. V tomto ohledu nejprve poznamenávám, že ze zásad vyjádřených Soudním dvorem, uvedených v předchozích bodech 27 a 28, vyplývá, že pojem spravedlivá odměna je definován jako náhrada újmy, která autorovi vznikla v důsledku rozmnožení jeho chráněného díla bez jeho svolení. Soudní dvůr taktéž prohlásil, že z formulace čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29 vyplývá, že unijní právo stanoví, že nárok autora na spravedlivou odměnu je nezadatelný. Proto musí být autorovi *nevyhnutelně* vyplacena⁵². Soudní dvůr rovněž uvedl, že výjimku stanovenou v tomto ustanovení je třeba vykládat restriktivně, a nemůže být tedy rozšířena nad rámec toho, co výslovně ukládá dotčené ustanovení, a nelze ji proto použít na nároky autora na odměnu⁵³. Dále podle judikatury mají členské státy povinnost dosáhnout určitého výsledku spočívajícího ve výběru spravedlivé odměny, která má poškozeným nositelům práv nahradit újmu způsobenou na území tohoto členského státu⁵⁴.

75. Dle mého názoru je tedy logickým důsledkem těchto právních zásad, že právo na spravedlivou odměnu, a sice nezadatelné a nevyhnutelné právo, musí být účinné. Ustanovení vnitrostátního práva, které výkon tohoto práva omezuje tím, že nositelům práva odebere – byť jen část – této spravedlivé odměny, není proto dle mého názoru slučitelné s unijním právem⁵⁵.

76. Vzhledem k výše uvedenému nicméně v unijním právu ani v judikatuře nenacházím žádnou skutečnost, která by mě vedla k závěru, že členskými státy musí být uloženo vyplatit autorům celou spravedlivou odměnu v penězích nebo která by členskými státy bránila stanovit, že část této odměny je poskytována ve formě nepřímé náhrady. Nejeví se mi, že by stanovení forem nepřímé náhrady ve prospěch autorů vnitrostátními právními předpisy bylo samo o sobě v rozporu s pojmem spravedlivá odměna. V tomto smyslu mám za to, že možnost stanovit, že část této odměny je poskytnuta ve formě kolektivní náhrady pro všechny autory, není sama o sobě v rozporu s pojmem spravedlivá odměna⁵⁶.

77. Je jasné, že by hrozilo, že systém, který by stanovil, že celá spravedlivá odměna má být vyplacena ve formě nepřímé nebo kolektivní náhrady, nebude slučitelný s požadavkem účinnosti, který je základem pojmu „spravedlivá odměna“. Vzniká tudíž otázka, v jakém rozsahu jsou přípustné nepřímé formy náhrady, aby byla zajištěna účinnost spravedlivé odměny.

51 — Rozsudky ze dne 11. října 1990, Nespoli a Crippa (C-196/89, Recueil, s. I-3647, bod 23), a ze dne 16. září 1999, WWF a další (C-435/97, Recueil, s. I-5613, bod 29 a citovaná judikatura).

52 — Viz rozsudek Luksan (citovaný v poznámce pod čarou 7), body 100, 105 a 108. Kurziva doplněna autorem tohoto stanoviska.

53 — Viz rozsudek Luksan (citovaný v poznámce pod čarou 7), bod 101.

54 — Rozsudky Stichting de Thuiskopie (citovaný v poznámce pod čarou 7), body 34 a 36, jakož i Luksan (citovaný v poznámce pod čarou 7), bod 106. V tomto ohledu konkrétně viz níže bod 87.

55 — V tomto ohledu viz také úvahy generální advokátky Trstenjak obsažené v bodech 168 až 177 stanoviska předneseného dne 6. září 2011 ve věci Luksan (citované v poznámce pod čarou 7).

56 — Pokud jde o možnou námitku, že takový systém dostatečně nezohledňuje individuální spojení mezi újmou způsobenou jednotlivému autorovi a odměnou, která mu náleží, lze odpovědět, že jak uvedla Komise, systém náhrady za soukromé rozmnožování je nutně nepřesným, jelikož jak bylo uvedeno v předchozím bodě 65, je v praxi nemožné určit, které dílo bylo rozmnoženo kterým uživatelem a na jaký nosič.

78. V tomto ohledu nicméně poznamenávám, že formy a způsoby rozdělení spravedlivé odměny organizacemi, kterým je vyplácena, nejsou unijním právem speciálně upraveny, takže členské státy mají v mezích stanovených unijním právem při jejich stanovení určitý prostor pro uvážení. Soudnímu dvoru nicméně nepřísluší při určování takových forem a způsobů nahrazovat roli členských států, kterým směrnice 2001/29 v toto ohledu neukládá žádné zvláštní kritérium⁵⁷, kromě kritéria účinnosti spravedlivé odměny.

79. Pokud jde konkrétně o činnosti vykonávané organizacemi založenými a financovanými podle dotčených vnitrostátních právních předpisů, domnívám se, že služby sociální ochrany poskytované autorům obecně a jejich rodinám mohou bezpochyby představovat druhy nepřímé a kolektivní náhrady slučitelné s pojmem spravedlivá odměna a s účelem směrnice 2001/29⁵⁸. Podobné úvahy dle mého názoru platí i pro činnosti na podporu kultury, které mohou prospívat nejen zachování a rozvoji kultury obecně jak v souladu s cíli SFEU⁵⁹, tak v souladu s cíli samotné ochrany autorského práva⁶⁰, i přímo samotným autorům ve formě více či méně konkrétní podpory jejich děl.

80. Pokud jde o případnou diskriminaci mezi rakouskými a zahraničními autory s ohledem na prospěch z takových případných forem nepřímé náhrady, předkládajícímu soudu přísluší podle mého názoru určit, zda tato diskriminace v praxi skutečně existuje, či nikoli. Domnívám se však, že v případě, že přístup k těmto sociálním službám mají otevřený bez rozdílu všichni autoři, rakouští i zahraniční, a v případě, že kulturní služby představují účinnou formu nepřímé náhrady, která je využívána bez rozdílu, i když ne nezbytně rovnocenně jak vnitrostátními, tak zahraničními autory, nejde o diskriminaci, která může vést k neslučitelnosti vnitrostátních právních předpisů s unijním právem.

81. Konečně abych konkrétně odpověděl na otázku položenou předkládajícím soudem, musím ještě poznamenat, že pokud by se připustilo, že odpověď na otázku týkající se rozdělení spravedlivé odměny by měla za následek osvobození dlužníka od povinnosti ji zaplatit, vedlo by to k tomu, že by autorům nebyla nijak nahrazena újma způsobená s ohledem na nosiče prodané v konkrétním případě. Takový výsledek se mi zdá být sám o sobě v rozporu s unijním právem, a tudíž nepřijatelný⁶¹.

82. Proto vzhledem ke všem výše uvedeným úvahám mám za to, že v případě vnitrostátních právních předpisů, které stanoví, že veškerý výtěžek z placení spravedlivé odměny je určený autorům, polovina ve formě přímé náhrady a druhá polovina ve formě nepřímé náhrady, musí být odpověď na předběžnou otázku ohledně určení, zda je dlužník zproštěn povinnosti zaplatit spravedlivou odměnu, jedinež záporná. Předkládajícímu soudu nicméně přísluší posoudit, zda a v jaké míře použití vnitrostátních právních předpisů dotčených v původním řízení skutečně zahrnuje formy nepřímé náhrady ve prospěch autorů⁶².

57 — Viz na základě analogie rozsudek VEWA (citovaný v poznámce pod čarou 35), bod 35, ohledně kritérií určení výše odměny, která náleží autorům v případě půjčování veřejným zařízením podle směrnice 92/100 (citované v poznámce pod čarou 32).

58 — V tomto ohledu se mi zdá výmluvný odkaz v bodě 11 odůvodnění směrnice 2001/29 na skutečnost, že jedním z účelů nekompromisního a účinného systému ochrany autorského práva je zajištění nezávislosti a důstojnosti tvůrců a výkonných umělců.

59 — Viz čl. 167 odst. 1 SFEU.

60 — Viz například body 9 a 11 odůvodnění směrnice 2001/29, jakož i bod 3 odůvodnění a článek 6 směrnice 2006/115.

61 — Nezbytnost účinně zajistit v konkrétním případě vyplacení spravedlivé odměny jasně vyplývá z judikatury Soudního dvora (viz bod 39 rozsudku *Stichting de Thuiskopie*, citovaného v poznámce pod čarou 7).

62 — V případě, že by předkládající soud skutečně stanovil, že částí výtěžku získaného v podobě spravedlivé odměny nejsou používány jako nepřímé odměny ve prospěch autorů, myslím si, že není vyloučeno, že dotčený soud může v důsledku toho případně omezit žalobní nároky.

F – *Ke čtvrté předběžné otázce*

83. Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, aby Soudní dvůr určil, zda čl. 5 odst. 2 písm. b) směrnice 2001/29, nebo jiné ustanovení unijního práva brání vzniku nároku na poskytnutí spravedlivé odměny, pokud již v jiném členském státě byla zaplacená obdobná odměna za uvedení nosiče do oběhu.

84. Z předkládacího usnesení vyplývá, že se tato otázka zakládá na argumentu vzneseném společností skupiny Amazon, žalovanými v původním řízení, podle kterého již tyto společnosti v Německu zaplatily částku jako spravedlivou odměnu za část nosičů uvedených do oběhu v Rakousku. Tyto společnosti tudíž uvádějí, že jelikož je druhá platba spravedlivé odměny protiprávní, nemají povinnost ji v Rakousku platit⁶³.

85. V tomto ohledu je třeba nejprve poznamenat, že v souladu s úvahami učiněnými v předchozích bodech 71 a 72 musí být dle mého názoru rovněž rozhodnuto o částečné nepřípustnosti čtvrté předběžné otázky v rozsahu, ve kterém obecně odkazuje na jakékoli „jiné ustanovení unijního práva“. Soudní dvůr se tudíž může také v rámci této otázky vyjádřit pouze k aspektům uvedeným v předkládacím usnesení, aniž se musí vyjadřovat k různým argumentům vzneseným účastníky řízení, které ale nevznesl předkládající soud.

86. Ve věci samé se v zásadě domnívám, že dvojitá placení spravedlivé odměny týkající se téhož nosiče je nepřípustné. Z judikatury připomenuté výše v bodech 27 a 28, která byla v tomto stanovisku vícekrát uvedena, totiž vyplývá, že spravedlivá odměna odpovídá protiplnění za újmu, která autorovi vznikla v důsledku rozmnožení jeho díla bez jeho svolení. Zdá se mi tedy jako logický důsledek takového uspořádání pojmu „spravedlivá odměna“, že náhrada by měla proběhnout v zásadě pouze jednou s odkazem na užití jednotlivých nosičů k rozmnožování, které podléhá zaplacení spravedlivé odměny. Žádný důvod neospravedlňuje zaplacení spravedlivé odměny dvakrát. Proto dle mého názoru není přijatelné tvrzení polské vlády, podle kterého prostor pro uvážení ponechaný členským státům při nedostatku harmonizace úpravy spravedlivé odměny není překážkou vybírání druhé platby spravedlivé odměny za stejný nosič⁶⁴.

87. Vzhledem k výše uvedenému je nicméně třeba uvést, jak ostatně učinil předkládající soud, že Soudní dvůr uznal existenci povinnosti dosáhnout určitého výsledku členského státu, ve kterém došlo k újmě, aby vybral spravedlivou odměnu jako náhradu za újmu vzniklou autorům užitím díla. Soudní dvůr totiž rozhodl, že pokud členský stát ve svém vnitrostátním právu zavedl výjimku pro rozmnožování k soukromému užití a pokud koncoví uživatelé, kteří soukromě rozmnožují chráněné dílo, mají bydliště na jeho území, je tento členský stát povinen v rámci své pravomoci, kterou disponuje na určitém území, zajistit, že spravedlivá odměna jakožto náhrada újmy vzniklé poškozeným nositelům práv na území uvedeného státu bude skutečně vybrána⁶⁵.

63 — Předkládající soud ve svém usnesení nicméně uvádí, že je sporné, zda platby za některé nosiče následně uvedené do oběhu v Rakousku ve formě spravedlivé odměny již byly skutečně provedeny v Německu či nikoli. Soud prvního stupně nemohl tyto platby ověřit a soud druhého stupně nechal tuto otázku otevřenou s tím, že ji považuje za irelevantní pro vyřešení sporu.

64 — Zdá se mi, že tento argument představuje příklad toho, jak hluboce rozdílné a neslučitelné přístupy mohou být při nedostatku harmonizace systému spravedlivé odměny přijaty na vnitrostátní úrovni.

65 — Rozsudky Stichting de Thuisopkopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), body 34 a 36, jakož i Luksan (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 106. Toto principiální tvrzení je dle mého názoru nezávislé na okolnosti, že v dotčeném případě byla spravedlivá odměna již zaplacená, či nikoli. Proto není relevantní argument vznesený společností skupiny Amazon, podle kterého se tato judikatura v projednávaném případě nepoužije, protože v tomto případě byla spravedlivá odměna již zaplacená v jiném členském státě.

88. Soudní dvůr rovněž jednak stanovil, že lze předpokládat, že újma, kterou je třeba nahradit, vznikla na území členského státu, ve kterém mají bydliště koncoví uživatelé, kteří rozmnožují dílo, a způsobují tak újmu⁶⁶, a jednak stanovil, že pouhá skutečnost, že prodejce nosičů k rozmnožování jednajících jako podnikatel je usazen v jiném členském státě, než ve kterém mají bydliště kupující, nemá na danou povinnost členských států dosáhnout stanoveného výsledku žádný vliv⁶⁷.

89. V projednávaném případě je tedy nepochybné, že jelikož byly nosiče koupeny konečnými uživateli v Rakousku, újma, kterou je třeba prostřednictvím poskytnutí spravedlivé odměny nahradit, vznikla v tomto státě. V souladu s výše uvedenou judikaturou proto existuje povinnost rakouských orgánů zajistit účinné vybrání spravedlivé odměny jako náhrady újmy způsobené autorům v Rakousku. V tomto kontextu proto osoba povinná zaplatit spravedlivou odměnu nemůže dle mého názoru předpokládat, že se v Rakousku může zprostit povinnosti zaplatit spravedlivou odměnu, když tvrdí, že ji již zaplatila v jiném členském státě, ve kterém nevznikla újma autorovi, která odůvodňuje její placení. V případě, že k zaplacení částky v této formě došlo skutečně v jiném členském státě, přísluší dlužníkovi, aby získal tuto částku v dotčeném členském státě zpět pomocí nástrojů poskytnutých příslušným právním řádem.

90. Společnosti skupiny Amazon tvrdí, že v Německu nemohou uplatnit žádný nárok, aby platbu spravedlivé odměny, kterou již za některé nosiče následně uvedené do oběhu v Rakousku zaplatily, získaly zpět. Členskému státu, ve kterém se uskutečnila platba, ke které nemělo dojít, nicméně přísluší zajistit těm, kteří nemají povinnost platit spravedlivou odměnu, přiměřenou možnost dosáhnout vrácení spravedlivé odměny, která neměla být zaplacená, případně prostřednictvím žalob k vnitrostátním soudním orgánům.

91. Pokud by se ovšem v daném případě skutečně ukázalo, že došlo k dvojímu zaplacení spravedlivé odměny, bylo by to podle mého názoru zavrženíhodným důsledkem nedostatečné koordinace mezi právními předpisy členských států, způsobeným nedostatečnou harmonizací systému spravedlivé odměny. Je úkolem unijního zákonodárce, aby za účelem prohloubení úrovně harmonizace vnitrostátních předpisů přijal opatření, aby se zabránilo tomu, že se takové situace budou případně v budoucnu opakovat⁶⁸.

V – Závěry

92. Na základě uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázky položené Oberster Gerichtshof následovně:

„1) O spravedlivou odměnu ve smyslu směrnice 2001/29 jde, pokud:

- a) oprávněné osoby ve smyslu článku 2 směrnice 2001/29 mají nárok na spravedlivou náhradu, kterou mohou uplatnit pouze prostřednictvím organizace pro kolektivní správu práv, která zastupuje různé nositele práv, bez rozdílu vůči tomu, kdo na tuzemském trhu uvede jako první pro komerční účely a za úplatu do oběhu nosič určený k rozmnožování jejich děl, a
- b) vnitrostátní právní předpisy stanoví jednak možnost osvobození *a priori* od placení spravedlivé odměny pro osoby, fyzické nebo právnické osoby, u kterých lze mít na základě objektivních důkazů – i pouze nepřímých – důvodně za to, že nosiče kupují ke zjevně jiným

66 — Rozsudek Stichting de Thuiskopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 35.

67 — Rozsudek Stichting de Thuiskopie (uvedený v poznámce pod čarou 7), bod 41.

68 — Z tohoto hlediska je dle mého názoru třeba vzhledem k následujícímu rozsudku Soudního dvora chápat tvrzení generálního advokáta Jääskinena obsažené v bodě 55 jeho stanoviska předneseného dne 10. března 2011 ve věci Stichting de Thuiskopie (citované v poznámce pod čarou 7).

účelům, než jsou účely podléhající zaplacení spravedlivé odměny, a jednak možnost obecně *a posteriori* získat vrácení této spravedlivé odměny ve všech případech, ve kterých se prokáže, že používání nosiče nepředstavuje jednání schopné způsobit autorovi díla újmu.

- 2) Vzhledem k odpovědi navržené na první otázku nepovažuji za nutné odpovídat na druhou předběžnou otázku. V případě, že by Soudní dvůr považoval za nutné na ni odpovědět, navrhuji, aby odpověděl následovně:
 - 2.1) Jde o ‚spravedlivou odměnu‘ ve smyslu směrnice 2001/29, pokud nárok na spravedlivou odměnu existuje pouze v případě uvedení do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám, které užívají nosiče k rozmnožování pro soukromé účely, a
 - 2.2) v případě uvedení do oběhu ve vztahu k fyzickým osobám je třeba vycházet z domněnky, že nosiče budou používat k rozmnožování pro soukromé účely, dokud se neprokáže opak. Pro účely případného osvobození *a priori* od placení spravedlivé odměny nebo jejího případného vrácení musí být možné prokázat, že fyzická osoba koupila nosič ke zjevně jiným účelům, než je zhotovování soukromých rozmnoženin nebo užití nosiče pro jiné účely podléhající zaplacení spravedlivé odměny.
- 3) Ze směrnice 2001/29 nevyplývá, že nárok na poskytnutí spravedlivé odměny neexistuje v případě vnitrostátních právních předpisů, které stanoví, že veškerý výtěžek z placení spravedlivé odměny je určený autorům, polovina ve formě přímé náhrady a druhá polovina ve formě nepřímé náhrady. Předkládajícímu soudu nicméně přísluší posoudit, zda a v jaké míře použití vnitrostátních právních předpisů zahrnuje *in concreto* formy nepřímé náhrady a bez diskriminace mezi různými kategoriemi autorů.
- 4) Pokud újma, která má být nahrazena, vznikla na území členského státu, ustanovení směrnice 2001/29 nebrání nároku na poskytnutí spravedlivé odměny v tomto členském státě, pokud již byla obdobná odměna za uvedení nosiče do oběhu zaplacena v jiném členském státě. Členskému státu, ve kterém se uskutečnila platba, ke které nemělo dojít, nicméně přísluší zajistit těm, kteří nemají povinnost platit spravedlivou odměnu, přiměřenou možnost dosáhnout vrácení spravedlivé odměny, která neměla být zaplacena, případně prostřednictvím žalob k vnitrostátním soudním orgánům.“